



Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 5. decembra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Súdna právomoc, uznávanie a výkon rozsudkov v občianskych a obchodných veciach – Článok 7 bod 1 písm. a) – Osobitná právomoc v zmluvných veciach – Pojem ‚zmluvné veci‘ – Žiadosť o zaplatenie ročných príspevkov, ktoré advokát dlhuje advokátskej komore“

Vo veci C-421/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal de première instance de Namur (Súd prvého stupňa Namur, Belgicko) z 21. júna 2018 a doručený Súdnemu dvoru 27. júna 2018, ktorý súvisí s konaním:

Ordre des avocats du barreau de Dinant

proti

JN,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory J.-C. Bonichot, podpredsedníčka Súdneho dvora R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa) a sudca L. Bay Larsen,

generálny advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci F. Varrone, avvocato dello Stato,
- litovská vláda, v zastúpení: R. Krasuckaitė a G. Taluntytė, splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: M. Heller a M. Wilderspin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 29. júla 2019,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: francúzština.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Ordre des avocats du barreau de Dinant (Advokátska komora Dinant, Belgicko) a pánom JN, ktorého predmetom je nezaplatenie ročných profesijných príspevkov, ktoré pán JN dlhuje tejto komore.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 1 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 stanovuje:
„Toto nariadenie sa uplatňuje v občianskych a obchodných veciach bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu. Neuplatňuje sa najmä na daňové, colné a správne veci ani na zodpovednosť štátu za úkony a opomenutia pri výkone štátnej moci (*acta iure imperii*).“
- 4 Článok 4 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje:
„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“
- 5 Článok 7 uvedeného nariadenia stanovuje:
„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte:
1. a) v zmluvných veciach na súdoch podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby;
...“

Belgické právo

- 6 Článok 428 prvý odsek code judiciaire (Súdny poriadok; ďalej len „Súdny poriadok“) stanovuje:
„Titul advokáta nemôže používať a advokátske povolanie nemôže vykonávať osoba, ktorá nie je belgickým štátnym príslušníkom alebo štátnym príslušníkom členského štátu Európskej únie, ktorý je držiteľom diplomu doktora práv alebo magistra práv, ktorá nezložila sľub uvedený v článku 429 a nie je zapísaná v zozname advokátov alebo v zozname koncipientov.“
- 7 Článok 443 prvý odsek Súdneho poriadku stanovuje:
„Rada advokátskej komory môže uložiť advokátom zapísaným v zozname, advokátom vykonávajúcim činnosť na základe profesijného titulu iného členského štátu Európskej únie, advokátskym koncipientom a čestným advokátom povinnosť platiť príspevky stanovené radou.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 8 Pán JN bol prijatý do Ordre des avocats du barreau de Dinant a bol zapísaný do jej zoznamu advokátov.
- 9 Pán JN vyhlasuje, že v priebehu 90. rokov si zriadil miesto svojho pobytu vo Francúzsku, pričom naďalej zostal zapísaný v Ordre des avocats du barreau de Dinant, ktorej až do roku 2012 platil ročné príspevky.
- 10 Listom z 29. mája 2015 predseda Ordre des avocats du barreau de Dinant požiadal pána JN, aby uhradil príspevky za roky 2013 až 2015 tak, že mu ponúkol možnosť znížiť výšku týchto príspevkov na sumu poistného zaplateného touto komorou, ako aj možnosť vykonať platby v splátkach. Z tohto listu vyplýva, že zápis do zoznamu uvedenej komory „prináša značné výhody v oblasti poistenia“ a že príspevky, ktoré sa jej platia, „v skutočnosti pozostávajú hlavne z poistného“.
- 11 Vzhľadom na to, že pán JN neodpovedal na uvedený list a dlžné sumy nezaplatil, Ordre des avocats du barreau de Dinant 11. decembra 2015 a 21. decembra 2016 zaslala pánovi JN upomienky.
- 12 Keďže tieto upomienky zostali tiež bez odpovede, rada Ordre des avocats du barreau de Dinant sa rozhodla poveriť advokáta inej advokátskej komory na účely vymáhania dotknutých ročných príspevkov.
- 13 Výzvou z 23. januára 2017 tento advokát vyzval pána JN na zaplatenie týchto príspevkov.
- 14 V odpovedi na túto výzvu pán JN v liste zaslanom Ordre des avocats du barreau de Dinant uviedol, že vzhľadom na ťažkú finančnú situáciu, v ktorej sa nachádzal, nemohol na účely zaplatenia uvedených príspevkov platiť viac ako 100 eur mesačne.
- 15 Keďže však pán JN neuhradil žiadnu platbu, Ordre des avocats du barreau de Dinant proti nemu 17. mája 2017 podala žalobu na vnútroštátny súd, Tribunal de première instance de Namur (Súd prvého stupňa Namur, Belgicko), v ktorej navrhla, aby bola pánovi JN uložená povinnosť zaplatiť sumu 7 277,70 eura zvýšenú o úroky a trovy konania.
- 16 Listom zo 16. mája 2017, zaslaným predsedovi Ordre des avocats du barreau de Dinant, pán JN požiadal o vyčiarknutie zo zoznamu advokátov a o možnosť rozložiť svoje platby na 24 mesiacov.
- 17 Pred vnútroštátnym súdom pán JN spochybnil právomoc tohto súdu na základe nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42) a nariadenia č. 1215/2012.
- 18 V tejto súvislosti uvedený súd uvádza, že podľa pána JN zápis do zoznamu komory na účely výkonu povolania advokáta nemá zmluvnú povahu, pretože nepredstavuje uzavretie zmluvy vyplývajúce zo zmluvnej voľnosti a slobodnej voľby, ale splnenie administratívnych formálnych náležitostí a zákonnej povinnosti.
- 19 Ten istý súd tiež uvádza, že podľa Ordre des avocats du barreau de Dinant, naopak, ponechaním jeho zápisu na jej zozname pán JN na seba prevzal záväzok vo vzťahu k tejto komore platiť ňou stanovené ročné príspevky, takže tento záväzok treba považovať za záväzok v zmluvných veciach v zmysle článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012.

- 20 Za týchto okolností Tribunal de première instance de Namur (Súd prvého stupňa Namur) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Predstavuje žaloba advokátskej komory o uloženie povinnosti jednému z jej členov zaplatiť ročné profesijné príspevky, ktoré jej dlhuje, žalobu v ‚zmluvných veciach‘ v zmysle článku [7 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012]?“

O prejudiciálnej otázke

- 21 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 7 bod 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012 vykladať v tom zmysle, že žaloba, ktorou advokátska komora navrhuje uložiť jednému z jej členov povinnosť zaplatiť ročné profesijné príspevky, ktoré jej dlhuje a ktoré majú za cieľ financovať predovšetkým poisťovacie služby, predstavuje žalobu v „zmluvných veciach“ v zmysle tohto ustanovenia.
- 22 Na úvod treba uviesť, že hoci niektoré spory medzi orgánom verejnej moci a osobou súkromného práva môžu patriť do pôsobnosti nariadenia č. 1215/2012, neplatí to v prípade, ak verejný orgán koná v rámci výkonu verejnej moci (rozsudky z 11. apríla 2013, Sapir a i., C-645/11, EU:C:2013:228, bod 33, a z 15. novembra 2018, Kuhn, C-308/17, EU:C:2018:911, bod 34). Uplatnenie výsad verejnej moci jedným z účastníkov sporu, keďže tento vykonáva výnimočné právomoci v porovnaní s pravidlami uplatniteľnými na vzťahy medzi jednotlivcami, totiž vylučuje taký spor spomedzi „občianskych a obchodných vecí“ v zmysle článku 1 ods. 1 tohto nariadenia (rozsudok z 28. februára 2019, Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, bod 49).
- 23 Spor týkajúci sa povinnosti advokáta zaplatiť ročné profesijné príspevky, ktoré dlhuje advokátskej komore, ktorej je členom, preto patrí do pôsobnosti uvedeného nariadenia len pod podmienkou, že táto komora v súvislosti s tým, že žiada od tohto advokáta splnenie tejto povinnosti, nekoná v rámci výkonu právomoci orgánu verejnej moci podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 24 Za predpokladu, že ide o takýto prípad, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora právomoc stanovená v článku 4 nariadenia č. 1215/2012, teda právomoc súdov členského štátu, na území ktorého má žalovaný bydlisko, je všeobecným pravidlom. Iba ako výnimku z tohto všeobecného pravidla upravuje toto nariadenie pravidlá osobitnej a výlučnej právomoci v taxatívne vypočítaných prípadoch, v ktorých žalovaný môže byť alebo podľa okolností musí byť žalovaný na súde iného členského štátu (rozsudok z 8. mája 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, bod 21 a citovaná judikatúra).
- 25 Pokiaľ ide o pravidlo osobitnej právomoci stanovené v zmluvných veciach v článku 7 bode 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012, treba tiež pripomenúť, že uzavretie zmluvy nepredstavuje podmienku uplatnenia tohto ustanovenia (rozsudok z 8. mája 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, bod 23 a citovaná judikatúra).
- 26 Identifikácia záväzku je však nevyhnutná na uplatnenie tohto ustanovenia, keďže súdna právomoc podľa tohto ustanovenia sa stanovuje v závislosti od miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby. Uplatnenie tohto pravidla tak predpokladá určenie právneho záväzku slobodne prevzatého jednou osobou voči druhej osobe, o ktorý sa opiera žaloba žalobcu (rozsudok z 8. mája 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, body 24 a 25, ako aj citovaná judikatúra).
- 27 Podľa informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, podľa článku 428 prvého odseku belgického Súdneho poriadku pritom zápis do zoznamu komory predstavuje požiadavku, ktorú každá osoba, ktorá chce používať titul advokáta a vykonávať toto povolanie, musí nevyhnutne splniť.

- 28 Okrem toho podľa článku 443 prvého odseku belgického Súdneho poriadku môže rada komory uložiť advokátom zapísaným v zozname advokátov povinnosť platiť príspevky, ktoré určila, takže ak sa tento orgán rozhodne využiť túto zákonnú právomoc, zaplatenie týchto príspevkov má pre dotknuté osoby záväzný charakter.
- 29 Túto situáciu treba odlíšiť od situácie, o ktorú išlo vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 8. mája 2019, Kerr (C-25/18, EU:C:2019:376), ktorou Súdny dvor, pokiaľ ide o povinnosť spoluvlastníkov v súvislosti so spoločenstvom, týkajúcu sa zaplatenia ročných finančných príspevkov do rozpočtu spoločenstva z dôvodu údržby spoločných častí bytového domu, rozhodol, že aj keď je členstvo v spoločenstve vyžadované zákonom, nič to nemení na tom, že podrobnosti správy spoločných častí dotknutého domu sú v prípade potreby upravené zmluvou a že k vstupu do spoločenstva dochádza slobodným nadobudnutím vlastníctva k bytu so spoluvlastníckymi podielmi k týmto spoločným častiam, takže takúto povinnosť treba považovať za slobodne prevzatý právny záväzok (rozsudok z 8. mája 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, bod 27).
- 30 Nepochybne, rovnako ako v tejto veci, sa zdá, že vnútroštátny zákonodarca priznal orgánu, a to rade komory, právomoc uložiť povinnosť platiť určité príspevky osobám, ktoré sa stali jej členmi, konkrétne advokátom zapísaným v zozname komory, v súlade s vnútornými postupmi tohto orgánu.
- 31 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu však vyplýva, že zápis do zoznamu komory predstavuje zákonnú povinnosť, ktorej podlieha výkon povolania advokáta, a osoby, ktoré chcú toto povolanie vykonávať, sa musia nevyhnutne stať členmi advokátskej komory a podriať sa rozhodnutiam prijatým touto komorou, najmä pokiaľ ide o platenie príspevkov.
- 32 Za týchto podmienok sa článok 7 bod 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012 má vykladať v tom zmysle, že žaloba, ktorou advokátska komora navrhuje uložiť jednému z jej členov povinnosť zaplatiť ročné profesijné príspevky, ktorých zaplatenie mu ukladá, v zásade nepredstavuje žalobu v „zmluvných veciach“ v zmysle tohto ustanovenia.
- 33 Nemožno však vylúčiť, že okrem vzťahov stanovených zákonom advokátska komora uzatvára so svojimi členmi tiež vzťahy zmluvnej povahy. Pokiaľ teda tieto príspevky predstavujú protiplnenie za slobodne dojednané služby, a to najmä služby týkajúce sa poistenia, ktoré táto komora dohodla s poisťiteľom s cieľom dosiahnuť výhodnejšie podmienky pre advokátov, ktorí sú členmi tejto komory, má povinnosť zaplatiť uvedené príspevky zmluvnú povahu, a preto žaloba podaná s cieľom dosiahnuť splnenie tejto povinnosti patrí do pôsobnosti článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012. Je úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či v spore vo veci samej ide o takýto prípad.
- 34 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že:
- článok 1 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že spor týkajúci sa povinnosti advokáta zaplatiť ročné profesijné príspevky, ktoré dlhuje advokátskej komore, ktorej je členom, patrí do pôsobnosti tohto nariadenia len pod podmienkou, že táto komora v súvislosti s tým, že žiada od tohto advokáta splnenie tejto povinnosti, nekoná v rámci výkonu právomoci orgánu verejnej moci podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu;
 - článok 7 bod 1 písm. a) tohto nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že žalobu, ktorou advokátska komora navrhuje uložiť jednému z jej členov povinnosť zaplatiť ročné profesijné príspevky, ktoré jej dlhuje a ktoré majú za cieľ financovať predovšetkým také služby, ako sú poisťovacie služby, treba považovať za žalobu v „zmluvných veciach“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ tieto príspevky predstavujú protiplnenie za služby poskytnuté touto komorou svojim členom a pokiaľ s týmito službami slobodne súhlasil dotknutý člen, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

O trovách

- 35 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 1 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že spor týkajúci sa povinnosti advokáta zaplatiť ročné profesijné príspevky, ktoré dlhuje advokátskej komore, ktorej je členom, patrí do pôsobnosti tohto nariadenia len pod podmienkou, že táto komora v súvislosti s tým, že žiada od tohto advokáta splnenie tejto povinnosti, nekoná v rámci výkonu právomoci orgánu verejnej moci podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

Článok 7 bod 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že žalobu, ktorou advokátska komora navrhuje uložiť jednému z jej členov povinnosť zaplatiť ročné profesijné príspevky, ktoré jej dlhuje a ktoré majú za cieľ financovať predovšetkým také služby, ako sú poisťovacie služby, treba považovať za žalobu v „zmluvných veciach“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ tieto príspevky predstavujú protiplnenie za služby poskytnuté touto komorou svojim členom a pokiaľ s týmito službami slobodne súhlasil dotknutý člen, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

Podpisy